

Foaia

pentru

Minte, Anima si Literatura.

N°. 2.

Miercuri 11. Ianuarie

1861

CUVENTAREA Metropolitului Alexandru

la deschiderea congresului nationalu
din 1. Ianuarie c. v. 1861.

Multu onoratiloru Domni!

Bucuri'a noastră a capiloru besericeii romane de ambe confesiunile nu cunoasce astadi margini, vedindu intr'o di asia, de unu indoitu si mare praznicu, adunati din tóte unghiurile patriei, de unde numai pentru scurtarea timpului s'au pututu, cu atat'a zelu, cu atat'a de mare pietate, religiósá si nationala impregiurulu nostru, cei mai bravi, cei mai bine meritati de patri'a sa, de beserie'a si natiunea sa, barbati ai natiunei nóstre!

Noi ne inchipuimu astadi a petrece in cea mai odorósá, mai bine esornata gradina a natiunei noastre, intra florile celea mai bine mirositóre, intra pomii cei mai fructiferi, dela carii astépta ea rodurile celea mai dulci!

Astadi noi capii besericeii si intrég'a natiune, astadi dicu, in dioa de anulu nou, luamu din adunarea acést'a pre esornata a fiiloru cei mai credintiosi ai natiunei si besericiloru nóstre pentru toate patimile trecutului o nemarginita mangaiere, concepemu si sugemu din atmosfer'a cea curata a dilei acestia nedejdile cele mai tari pentru o incepere cu acestu anu nou de o viatia politica nationala mai in-floritóre, mai imbucuratóre, si de va voi induratulu Ddieu, mai statatóre, ba purúea vecuitóre!

Ce socotiti, au nui adunarea acést'a a nóstra in dioa de anulu nou (care nu numai pentru individui singularici, dar' si pentru intregi natiuni s'au obicinuitu a aduce cele mai mangaitóre, si mai mari

sperantie pentru unu viitoriu mai fericitu) din pronia lui Dumnedieu hotarita se se faca astadi in dioa de anulu nou?

Au nui acést'a di santu si mare, unu Omen dumnedieescu, divinatoriu pentru unu viitoriu mai fericitu, pentru o viétia politica vecinica si pururea vecuitóre a natiunei nóstre?!

Noi toti asia speramu, asia credemu se fia; si nu vomu incetá a ne rugá aceluia (care are in puterea sa si pórtá in mana sórtea tuturoru timpuriloru si veacuriloru, si le póte schimbá in mai bine. nu numai pentru oamenii cei singuratici, parasiti de lume si asupriti de altii, dá si pentru cele mai puternice natiuni si imperiuri) cá nedejdei nóstre si acestui bunu si santu Omen alu dilei de astadi sei dee si perfect'a implinire!

Sciti, prea onoratiloru Domni, ca noi astadi ne-amu adunatu in caus'a cea mai santa a natiunei romane?

Bucuri'a noastră a capiloru besericeii romane — dicu din nou — nu mai cunosce — dara margini; nu numai ca [zelulu celu invapaiatu nationalu unu numeru asia copiosu alu inteligentiei, a celoru mai bravi fii ai natiunei nóstre au adunatu aicea la acést'a santa serbatóre, catu nu'lu mai póte cuprinde angustimea locului acestuia, da mai multu — dicu — pentru aceea, ca pe numerulu acest'a mare alu inteligentiei cei mai vrednice, ba si pe toti cei ce pentru scurtarea timpului n'au pututu spre durerea loru si a nóstra lua parte cu fiantia de faéia, cu pe intrég'a natiunea romana acelasi spiritu alu fratieta-tii, alu unirii cugeteloru si inimeloru, in tóte partile si unghiurile patriei, unde numai póte fi unu picioru de romanu, ei insufletiesce.

Neamicii natiunei nóstre, totudeun'a pana acum cu indoiti si cei mai puternici foi au suflatu in foculu

celu ardietoriu, si mai tare de fericirea natiunii noastre mistuitoriu alu fanatismului religiosu, alu despartirii natiunii noastre in confesiuni diverse, care au doritu cá se fia vecinicu cá si alu vestaleloru, cá numai ei singuri prin elu se se lumineza si se se incaldiesca.

Póte ca si pe timpurile noastre iau pascutu asemenea nadejde, ca din neunirea si neintelegerea nostra voru trage, voru secerá, si voru stringe in jignitile sale cele mai bogate si mai folositoare pentru densii frupte, cá si paná aci. —

Dara se voru insielá, ba acum s'au insielatu tare, ca romanulu, de si, — durere cam tardiu, si cu mare paguba a intregii natiuni — acum s'a desteptatu, s'a trezitu din letargia sa, si a cunoscutu pecatulu suu, si acum cu totu sufletulu crede, ca de si in cele religioase, — in cari are de a face numai cu Dumnedieu —, sórtea, séu inimicii, (ca Ddieu cu buna sama nu) — au vrutu se fia taiati in doua confesiuni, ei — romanii — totusi sunt o carne, sunt unu trupu, unu sange, o natiune romana, de carea tocma religiunea ne poruncesce, se ne lipimu cu tota inim'a, cu unite cugete, si cu unite inimi, si se ne silimu a o ferci, si a o sprijini cu toate unitele noastre puteri.

Cu acestu cugetu, cu acésta iubire este, si debue se fia datoriu sangelui suu, maicii sale cei adeverate, natiunii romane, totu adeveratulu fiu alu natiunii noastre; eara care deintre romani altmíntre ar' cugetá, séu ar' lucrá, va fi — nu romanu, — ci unu fiu bastardu, unu fiu degeneratu. —

Si se sciti Domniloru, cá pana ce inimile tuturoru fiiloru natiunii romane, acelasu spiritu alu unirei, alu adeveratei infratiri le vá tiné ocupate, pana candu concordia a acest'a fratiésca, prin carea lucrurile célea mici se facu mari, si cui romanulu debue cá strabunu lui sei redice templu in inim'a sa, totj murii inimiciloru, prin carii neau eschisu, cá se nu putemu intrá in cetatea drepturiloru omenesci, si civile, pana acumu, voru cadé cá si ai Ierihonului.

Pana vomu fi uniti, si vomu avé in aceasta unire a inimiloru constantia, vomu fi destulu de tari a espugná fortaretiile acelea, cari altii le opunu postulateloru noastre, si causei cei mai drépte a natiunii noastre, si ne va triumfá dreptatea, si asia viitorulu celu mai fericitu alu natiunii este si vá fi pentru totu deauná asecuratu.

Se nu ne sparie pre noi infricosierile intimpla-

riloru de acumu, si a uneloru Gazete contrarie, care striga in gur'a mare: „Conclamatum est“ causa romaniloru este si acuma pierduta! sta cumu se póte mai reu! —

Ca, daca cu energia si cu tota barbateasca perseverare vomu apará pe totu loculu caus'a cea mai santa, cea mai drépta a natiunii noastre, nece cei mai mari contrari ai nostrii nu voru puté avé si tiné multu timpu unu obrazu cu piele de bivolu se nu se oparésca inaintea postulateloru noastre celoru mai drépte politice. —

Eara daca totusi aru mai fi urechile unor'a asia de surde, si pielea obrazului loru asia de grósa, catu sunetulu tonului celui fratiescu, carelu vomu indreptá catra ei, se nu le póta patrunde si faci'a se nu lio póta versá cu rosial'a modestiei, atunci anca aপরاندনে statornicéste si fora sfiala, între marginele cuvintiei, postulatele céle drépte de amu si pierde drépt'a causa pentru unu timpu — ca nu desperamu pentru totudeauna — nu ne vomu patá, nu ne vomu predá, nu vomu lasá se duca in triumfu caracterulu celu nobilu si onórea natiunii noastre, care debe se ne fia mai pretioasa decatu totu aurulu si pietrile céle scumpe.

Si cu acést'a inaintea a tota lumea si civilizatele natiuni (inaintea cororá nationalitatea si libertatea este antaiulu articulu alu staturiloru, si in celu mai mare pretiu) vomu aratá, ca amu lucratu cá natiune cu carateru si cu inima nobila, si n'amu datu se duca in superbulu triumfu contrarii nostrii si onórea natiunii noastre!

Nimenea se nu socotésca, ca adunarea nostra si energi'a de a cautá egalitatea tuturoru drepturiloru politice cu conlocuitoréle si sororile natiuni, si statorniculu nostru zelu in apararea causei cei mai drepte a natiunii noastre, este unu complotu, este o reactiune asupra conlocuitoréloru si suroriloru nationalitati. —

Nu.

marturisimu inaintea lui Ddieu si a ómeniloru, ca nu ne vomu d'a in bratiile a neci unei reactiuni, ori si de unde, si ori si pe ce cale, séu ori si subu ce colóre se vina aceea!

Da si aceea spunemu dreptu, si in faci'a tuturoru, cá nice noi la vreo suprematia negatóre de tót'a si competent'a egalitate a tuturoru drepturiloru civile si politice si domnitóre a conlocuitoréloru surori natiuni nici odata nu ne vomu supune,

si pe toti aceia, cari drépteloru nóstre postulate nationale se voru contrariá, ii vomu socoti de reactionarii dreptatii, pazei si fratietatii, care noi cu atata sète o dorimu si o cautamu prin egalitatea drepturilor politice, cu colocuítórele surori natiuni.

Candu dicemu acésta, si cu tonulu acesta fratiescu, nu intelegemu, ca vremu se luamu o puse-tiune dusmanósa in contra colocuítóreloru surori natiuni, ferésca Ddieu! pazea, dragostea, fratietatea, da si egalitatea taturoru drepturilor politice si civile vomu cu ele in asemenea masura sa le avemu si se le tienemu.

Ca adevarata fratietate precumu intra persóne singnratice, asia si intra natiuni numai prin aseme-nea si egala sórte si conditiune civila si politica póte se sté si se dureze.

Ca intre servu si domnu nu póte fi amicitia, ci numai obligatiuni de supunere, cari déca nu se im-plinescu de buna voie, se potu stórce si cu puterea; nu asia si amicitia. —

Sau obicinuitu unii contrari ai nostrii a ne cle-veti, si a voi prin aceea a ne patá, si a ne aduce in suspitiune si inaintea inaltului si induratului uostru guvernú, ca noi clipitele ochiloru nostrii le petró-cemu preste Carpati catra fratii nostrii dein Principate, cu cari voimu a intemeié o Daco-Romania.

Noi nu negamu, ca si in inim'a nóstra, cá si in inim'a tuturoru natiuniloru catra natiunea s'a, lo-cuesce boldulu si simtiulu acelu pré naturalu, prin care pre fratii nostrii romani, cari ori in principatele danubiane, ori in alta parte a lumii aru locui, sei iubimu, si loru se le poftimu totu binele si tóta feri-cirea.

Inse aceasta, Domnii mei, nici unu omu cu minte si iubitoriu de dreptate nu o va puté dice, ca insemnéza a face unu complotu asupra colocuítóre-loru natiuni, séu a patriei, séu a preabunului si adoratului nostru Domnitoriu si Imperatu, séu a ri-dica unu imperiu Daco-Romanu care idea numai in crerii cei scrintiti póte se se incubéze. —

Fratii nostrii Magiari déene deplina, si greu-tatilorn publice, cari natiunea romana le pórtá in statu si spre apararea Patrii, cu bunulu si cu sangele suu amasurata si proportiunata egalitate a tuturoru drep-turiloru, de cari se bucura si ei; si noi nu vomu cautá nici odata alti frati, nu ne trebuie nici odata altu guvernú, nu voimu a avea nici odata alta deo-sebita patria, fora numai acést'a pe care pronia

Dumnedieésca nea dat'o comuna cu fratii nostrii Magiari si Sasi, si pre care o iubimu cu tóta cal-dur'a inimei nóstre.

Inse de si ne incarca unii frati Magyari si Sasi cu nisce asia nefundate criminatiuni, cari nime este in stáre a le puté documentá, firesce cu scopu numai de a ne innegri inaintea lumii si de a ne face sus-pecti regimului, si asi mantui si iustificá inaintea lumii, — si precumu credu ei — si inaintea inaltu-lui nóstru guvernú nedrépt'a loru oppositiune facisiu cu dréptele nóstre postulate, credu si suntu convinsu ca acést'a nu o face intrég'a si nobil'a natiune ma-gyara, séu cea sasésca, ci o facu numai nisce spirite miserabile si degenerate, deaceea nobilulu caracteru, si iubitórea de pace si fratietate cu tóte colocuítórele natiuni natura a romanului nici odata, si nice pe unu membru seau flu alu natiunei romane nu'lu vá lasá nice asupr'a aceloru miserabili clevetitori, necum asupr'a intregi nobile natiuni magyare, séu sasési — cari o asia multime de fii vrednici, si magnanimi cuprinde in sinulu seu — asi ascuti in asémené modu limb'a si asi muia condeinulu in veninu, ci vá purtá omenosulu si paciniculu suu obicei si caract-erú nepatatu, a tineá in tóta veneratiunea tóte natio-nalitatile colocuítóre, si va cauta totu privilegiulu a dovedi in fapte nobile, facisiu cu ele, iubirea de pace adevarata amicitia si fratietate. —

Romanulu este religiosu, si plinu de pietate; elu nu este uceniculu lui Moysse care a disu:

„Ochiu pentru ochiu, dente pentru dente“ elu este urmatoriulu si invatiecelulu lui Christosu, si tex-turile evangheliei cari i lé citésce in baséric'a lui pre-otulu suu, si care dice: „Se iubesci pe deaprópele tuu cá insusi pre tine, ba si mai multu, iubiti dice Christosu, pe vresmasii vostrii, faceti bine celoru ce ve facu voue reu, si intru rebdarea vóstra veti dobandi sufletele vóstre; vá sci si in fapta cu tóta scumpa-tatea a le implini, anse pe lunga datoriá acést'a crestinésca romanulu are o obligatiune grea, mare, santa si politica catra natiunea sa, ea, cá sora buna a altoru colocuítóre natiuni, voiesce cu tóta drepta-tea, a cuprinde in patri'a sa, (pe carea o iubesci si cu bunulu si cu sangele suu o apara,) a luá locu si positie onorabila si meriteloru sale proportiunata intra surorile sale colocuítórele natiuni, cari cum se cam vede — pucinu, s'au tocmá nemicu se ingrijescu de politic'a sórte a natiunei nóstre. —

Ea cu totu zelulu si pe cai legiuite, in facia a

tóta patria, au voitu asi implini si obligatiunea aceasta; de aceea din unii zelosi fii sub presidiulu Eselentiei Sale Domnului Dpiscopu „Andrei Br. de Schaguna,“ si prin deputatiunea dela Viena (a caria conducatoriu a fi avuiu eu onórea) si a formulatu dréptele sale postulate in done petitiuni, si au alesu o deputatiune numerósa, cui ia incredintiatu a substerne petitiunile Sale Maiestatei Apostolice, dela care nice mai multu, nice mai pucinu nu suplica, decatu se i se dée drépta, si proportionata parte dein tóte drepturile politice, cari suntu de o forma appromise si date prin diploma si manuscrisulu imperatescu catra grafulu „Rechberg“ dein 20. Octomvrie 1860, tuturoru natiuniloru si confesiuniloru, cari suplici dorimu cá aici se se cetésca.

NB. Se se cetésca, dupa aceia cu graiu viu, se vá referi de conducatoriulu deputatiunei effectulu si urmarile supliceloru etc. etc.

RESUNETU

din muntii apuseni ai Transilvaniei.

(Incheiere.)

Nu va fi superfluu, in aceste momente grele, a face anca urmatóriele observari.

Prin manifestulu e diplom'a din 20. Optombre 1860 ne vedemu redusii la a. 1848 fara inse ca constitutiunea si legile celoru trei natiuni privilegiate se se fia restauratu in vigórea loru de atunci; ci, considerandu acum ca si atunci in acele momente de reformare, pretensiunile natiuniloru si in specie a le romaniloru, e tempulu si indigentia necesaria pentru imperiu cá si pentru natiuni, cá se se faca o nóua e radicale constitutiune fundata pe principiulu de dreptate si ecaretate natiunale. Privilegiile s'a stersu, iobagi'a, acésta idra funesta, a incetatu pentru veaculu veacuriloru; aceste, nu e putere nici in ceriu nici pe pamentu cá se le mai póta reduce la flórea loru din 48. Asiadar' numa in respektulu de reformare si reorganizare politica-natiunale suntemu redusii la a. 1848.

Deci, noi acum cá si atunci, avemu de a fi reprezentantii principiulu de ecaretate natiunale. Noi acum cá si atunci, avemu se aretamu Europei, ca singuru acestu principiu póie fi regeneratórele popóreloru din Austri'a. Europ'a, credemu, s'a convinsu

despre acestu adeveru, si glasulu ei va fi glasulu ce striga dreptate tuturoru natiuniloru.

Çi, noi acum cá si la 48 vomu avé de a face mai deaprópe cu óspetii din casa — cu unгурii. Tóta lumea dinafara a credintu si póte mai crede si astadi, ca unгурii anca respepta principiulu de natiunalitate intru tóte consecentiele lui, ca ei, unгурii sunt luptatorii libertatiei! O! de ar' fi acésta adeveratu, atunci imperiulu ar' face pasi giganteci pe calea prosperitatiei si a civilisatiunei, atunci natiunile din imperiu ar' fi tóte fericite, atunci ele cá surori de un'a si aceea si matre natura, cá flori eterne din unulu si acelasiu pamentu, cá stele perpetue ale unui si acelasiu ceriu s'ar' suferi un'a pe all'a, s'ar' amá, s'ar' ajutá, s'ar' respeptá! Ma noi, lasatine se dubitamu anca si astadi, ca dóra unгурii n'ar avé si acum planurile sale intru tóte semeni celoru din 48; ca, carapterulu unгурului ar' fi desbracatu acea pele urita ce noi o numimu suprematia; ca, unгурii ar fi intru adeveru pentru unitatea, libertatea si independenti'a a orice natiune — fara de care nu e salute neci pentru ei neci pentru noi.

Asia unгурii de astadi, se o spuna ei de nu voiescu totu aceea ce au voitu la a. 48: ei se tienu astadi cá si atunci de principiele lui Secheni, Wesseleni, Kossuth et consortes, adeca de acelu principiu funestu e fatale de a desnatiunalisá popórele colouitórie si a le contopi intr'o natiune tare si mare unгурésca; ei vreu astadi cá si atunci, cá romanii si slavii numa asia se pota intrá in deregatorii déca voru sci serie si vorbi ungresce, adeca déca se voru face unğuri; ei vreu astadi cá si atunci, cá numai limb'a lor' se fie limb'a legiloru si a deregatoriiloru publice atatu in Ungari'a catu si in Transilvani'a; ei vreu astadi cá si atunci, cá numa singurise faca legi si numa ei se aiba deputati in corpulu legelativu; ei vreu cu unu cuventu acum cá si atunci, cá se imnoreze pe romani si se le denege tóte drepturile politice-natiunali: prin urmare, ei neci acum nu vreu a recunóscce limb'a si natiunea romana de natiune politica independente si de membru integrante alu imperiului — acestu dreptu ce ne e garantatu prin cuventutu principelui suveranu; ci, ei vreu cá prin contopirea natiuniloru de suptu asia numit'a coróna unğurésca, ... se'si garanteze natiunalitatea si libertatea asia numita constitutionale unğurésca, si in estu modu, ad. prin contop're se impartasiésca pe contopiti de libertatea contopitoriloru in mesur'a in care se voru con-

topi mai curendu s'eu mai tardiu. Acésta e libertatea constitutionale unghurésca; cine vre se si-o cumpere — nu cósta multu — face-se unghuru. O! tempora, o mores! cá si cum unghurii ar' fi dumnedieii cari impartu drepturile, ei 'si aróga facultatea si dreptulu de a impartasi pe natiuni cu libertate — si anca ce libertate!! cá si cum libertatea n'ar fi proprietatea cea mai personale si atributul celu mai divinu si eternu a orice natiune, ci ea ar fi numa unu privilegiu unghurescu — ei o conditionéza dela limb'a unghurésca; cá si cum limb'a unghurésca ar' fi limb'a paradíşului, afara de care nu mai e nici limba, nici salute, nici libertate! si cá si cum celelalte limbi ar fi limbele infernului si nu limbe din diei provenitórie; si cá si cum ei, unghurii, n'ar sci cá romanii pentru limba s'a luptatu si se voru luptá totdeauna mai multu de catu chiaru si pentru viétia.

.....

Eh! dar' unghurii acum cá si la 1848 mai vreu unu lucru, care inse romanii nu 'lu voru vre odata cu viétia: ei, unghurii, vreu uniunea s'eu mai bine unificarea Transilvaniei cu Ungari'a. Lucru minunatu! cine nu 'lu cunóscce din 48? care dintre unghuri nu 'i plange incercarea! Medilocu escelentu la tendentiele unghurului! viétia pentru ei, mórte pentru noi. Ci, la acésta uniune fatale, care a casiu-natu atata versare de sange si in sange s'a inecatu de nu va mai poté inviiá nici odata — la acésta mórte nationale romanii nu se voru invoi nicidecum si suptu nici o conditiune. Acésta uniune funesta incercata de unghuri si sufocata de romani, e stérssa si nemicita prin resbelulu civile din 48; ea e stérssa si abrogata prin diplom'a din 20. Opt. a. c. Ci se n'o mai memoramu, se n'o mai discutemu; anim'a omului se infióra candu cugeta la urmarile unei noue incercari; ajunga dar' numa se scimu, cá unghurii astadi cá si la 48 vreu acea uniune. . . .

Si asia unghurii astadi cá si la 48 vreu o dieta magiara in Pesta, unu gubernu magiaru in Pesta, unde se mérga si slavii si romanii de sciu perorá unghuresce si de vreu dreptate unghurésca; ei, fia d'isu cá intre parentesu, vreu cá nemtii se incete cu germanisarea si se se puna in loculu acestora cu magiarisarea; si vreu constitutiunea loru unghurésca din 48, si administratiune politica si jndiciale numa unghurésca, si tóte unghuresci chiar cá in tempii de fericite adocere aminte pentru ei si de triste sierbitute pentru noi.

asia unghurii acum cá si la 48 misca tóte petrele si in totu modulu se adopera a stórcce si a trage tóte drepturilè numa in partea loru cu acea arogantia de parte, ca apoi ei voru sci se impartesásca din aceste drepturi unghuresci pe toti cari se voru face magiari si cu acelu scopu de alta parte cá crediendu-se apoi tari se mai póta „cutediá“ odata, se mai póta adeca dice „és okkor osztán merjünk“ a se rumpe de catra Austri'a. E de lipsa óre se mai revenimu la agitatiunile unghuriloru de unu tempu incócce, si mai alesu la cele din vér'a trecuta? E de lipsa óre se mai memoramu cele scrieri si memorande unghuresci unde unu Aponi, Secen, Zai si altii staruescu din tóte puterile pentru restitoeirea dietei si constitutiunei unghuresci cá cea din 48? E de lipsa se mai spunemu, ca unu Mailath si Ivanca (amendoi precumu se scie cei mai puri magiari!?) diceau si o dicu si astadi ca in Ungari'a toti suntu unghuri ori ce limba ar' vorbi?: ca, o mana de unghuri din Banatu cereau, mai deunadi numa incorporarea romaniloru deacolo si a pamentului loru cu tiér'a unghurésca?; cá, stertitorile de unghuri din Maramuresiu mai ieri alaltari storceau dela renegatii romani de acolo subsriptiuni pentru introducerea limbei unghuresci in ducerea cartiloru fondiari la romani?; ca, cá se nu spunemu mai multe, cu ocaziunile ce in capulu ruptu le cercau o fraternisare cu slavii si romanii, strigau „éljen az unio“ adeca unificarea Transilvaniei cu Ungaria? ca, cá totust se mai spunemu un'a, chiar' se aude si suna prin jurnale ca s'ar' incercá a esoperare unirea Selagiului, Distriptului de pétra, si a Tarandului — acestoru parti nedespartite ale Transilvaniei si acestu pamentu curatu romanescu cu tiéra unghurésca? — Ce sunt dar' tóte aceste? au nu amagiri si insielatiuni unghuresci? Unde ducu, si se cintescu ele? au nu sumetia órba unghurésca, au nu suprematia spurcata? au nu immorare totale de dreptu si dreptate? — Si e de lipsa dara se o mai repetimu ca tóte aceste se facéu si se mai facu anca numa cu scopu de a stórcce drepturi singuru in partea loru; si ca tóte aceste se facu totu numa pe contulu celoralalte natiuni, cá se le traga éراسi in curs'a loru si apoi se jóce cum voru cantá ei, unghurii? Si e de lipsa óre se o mai spunemu ca unghurii cu totu pretiulu vréu se o duca pene la memoraver'a dí din 19. Aprile 1849 in Debrecinu, sj apoi de aci se o continue mai departe? E de lipsa in urma se o mai spunemu, ca unghurii vréu a'si in-

fiinde marginea imperatiei lor pene la marea négra
suptu pretestu ca Serbi'a, Romani'a si Moldov'a „a
magyar szent korona három gyöngye“*) cumu dicu
ei? s. c. l. Dreptate apoi fratie!

XXX.

Blasiu, in 6./18. Decembre 1860.

La cele panà acum publicate donatiuni la mu-
seulu nostru in bânî si alte lucruri, in decursulu lu-
neloru mai dein urma s'au adausu altele fôrte insem-
nate atatu dein partea mari inimosiloru nostri com-
patrioti, catu si dein a altor'a, carii de si nu suntu
transilvani, totusi nu mai pucinu generosi si zelosi
catre acestu institutu natiunale s'au aratatn cu
fapt'a,

D. Protopopu alu Bagaului Atanasiu Macelariu
tramise una colecta dein tratulu seu in suma de

14 fl. 20 cr. v. a.

Marinimosulu nostru compatriotu Ioane Maioru
dela Sz.-Reginu tramise una obligatiune desdaunato-
ria in pretiu de 100 fl. v. a. capitale a 5 pc. Nr.
obligatiunei 10650 cu datulu Sibtiu 1. Aprilie 1859.
Dupa care antaiulu coupon semestrale de 2 fl. 30 cr.
cade pre 1. Ianuarie 1861.

D. Protopopu Simeone Balintu conferi 1 galbenu
in natur'a pre numele studentelui gimnasiale de a
VIII. classe Isidoru Siarlea.

Deci la sum'a mai de multu publicata

333 fl. 95 cr. v. a.

Acumu se adaugu dela D-lu

Ath. Macelariu 14 „ 20 „ „

S'au transpusu prein D. prof.

I. Tartia 183 „ 30 „ „

Sum'a in Bn. 531 fl. 45 cr. v. a.

La carii se adaugu : 100 fl. in obligatiuni si 13
galbeni in natura.

Spese facute pana acuma in cele cumparate si
facute suntu 1.9 fl. 86 cr. v. a.

Unu conto pentru instrumente 195 „ 75 „ „

Sum'a : 375 fl. 75 cr. v. a.

Deci mai remanu bani gat'a 155 fl. 70 cr. v. a.
in Bn. impreuna cu obligatiunea si galbenii : Despre
care se duce conto curente.

Ér' lucrurêle donate mai de curundu suntu :

1. 133 numi, deintre cari 55 suntu romani vechi

de arama, ér' 5 totu romani de argentu ; celi alalti
75 suntu numi mai noi dein mai multe stature pre-
cumu : francesi, poloni etc. Tramisi si donati de DD.
A. Bocca si Isidoru Onciulu teologi absoluti in Stul-
picani.

2. Dela D. Petreanu dein Brasiovu, auditoriu
de filosofia in Berlinu : 1 ariciu de mare, 1 sté de
mare, 1 planta marina, 1 scoica marina, 1 piétra de
formatiunea insulei Helgolandu, si 1 foitia litografata
cu suscriptiunea lui Michaliu Voda, adunate de D-lu
in calatori'a la insul'a Helgolandu, si tramisa prein
D. Gregoriu Silasi, prefectu studia-loru in Seminari-
ulu gr. c. in Viena. Totu D-lui inscientiéza, ca se
afla si una suma de bani colésa totu pentru Museu,
disponibile la D. Sa.

3. Preparate de cera : manure, flori, melci, póme
etc. sub sticla, fôrte artistice lucrate, ci dorere ca in
transportu s'au vetematu fôrte reu. Donate si tramise
dein Viena de D. Petru Georgiu conservatoriulu mu-
seului naturale dein Bucuresci.

4. Dela D. Moise Sora Noacu parocu in Bozinta,
8 fluturi, 1 mapa a Constantinopolei grecésca, 1 mapa
a Vienei vechia, 2 oua coronate, 1 numu de bronzn
Antoninus Pius, 1 bancuta francesca dein 1792 asig-
nata de 25 soli), 1 fragmentu de dologi de fieru
in campulu Bozintei mari, 2 fruste minerali dein bai'a
Apostoliloru dein Bai'a mare, 1 monet'a cetatei Bel-
gradului dein 1817 sub sticla, si 2 fl. v. a. pentru
rame la mapele de mai susu. Totu D-lui a oferitu si
una suma de carti tiparite si manuscrisa, cu condi-
tiuni, despre care i se respunde private.

5. Dela alti : 1 Calimariulu lui G. Sinkai dela
D. procuratoriu Aloisiu Vladu in Lugosiu, 1 numu
de argentu romanu dela D. pretoriu Grideanulu in
Ernotu, 1 numugrecescu de argentu dela D. Basiliu
Popu maiestru de posta in Blasiu, 2 numi noi dein
care 1 e francesu, altulu racotianu, anendoî de arama
dela D. prof. A. Blasianu, 1 numu de argentu romanu
si 2 de arame romani dela D. Stef. Colciariu, teologu
absolutu,

Pentru care daruri generóse de una data adu-
eemu si multiamita publica in numele acelor'a, pentru
carii le au donatu acesti barbati zelosi ai natiunei
si credemu ca acelasi zelu si de ci inainte se va
manifestá cu tóta caldur'a sentiului natiunale pre-
cumu intru altele asia si in liberalitatea catra acestu
institutu natiunale.

*) Trei margele ale santei coróne ungueresci.

Blasiu 6./18. Decembre 1860.

Inca la a. 1855 anuciasemu, ca voliu se dau afara, prelunga „Acte si Fragmente,“ inca alte trei opuri si a nume: Noulu Testamentu cu litere, Principia-le de limba si sriptura in editiune noua aucta si completata, si una Istoria biblica cu litere cirile, spre care scopu au si venitu cá la vre-una 50 de prenumeranti. Inse unu numern asia micu de prenumeranti, precumu fia-care precepe, nu erá de ajunsu spre a poté impleni acea promisiune. Cu tóte astea inse „Actele si fragmentele“ se publicá, ér' cele alalte se amenara paná la alte impregiurari mai bune; numai „principia-le de limba“ incepu a le pune sub tipariu in vér'a trecuta, dein carele suntu gat'a 7 cóle (§. 1 — 21), mai diumetate dein cele ce le publicasemu in organu in a. 1846 — 8. Starea senetatei nu me lasá, se me ocupu necurmatu cu revisiunea si inavutirea testului acestui opu, si asia nu sperezu se'lu potiu finí decatu in decursulu anului venitoriu, déca ne va ajutá Ddiu si va fi lumea in pace. Cele alalte inca totu amu de cugetu ale edá, impreuna cu continuarea „Acteloru,“ si a „Analecteloru,“ numai catu poterea nu e cá si voli'a totu de un'a in despusetiunea omului. De aci spre asecurarea prenumerantiloru miei volii a face acestea cunoscuta, si ai provocá cu umilitate, cá celi ce nu aru poté asteptá esirea celoru promise se bine voliésca a primí dein cele publicate paná acuma catu li se cuvine, séu a despune cumu voru volí, ca eu sumu gat'a ale impleni dorirea ori cum va fi dupa potentia-mi.

T. Cipariu.

Catra Ardealu.

La tine aripéza dorintiami flacarante,
Pamentu cu vai manóse, cu munti imbelsiugatu;
Si cugetelemi viie, fantasma'mi volitante! — —
La tine, catra tine asbóra ne'ncetatu!

Erá tempu, candu romanulu batutu de crud'a sórte,
Gemea in cétia désa, de lume parasitu;
Gemea in suspine, cá celi ce tragu de mórte; —
Sperantia de 'nvierei putini au mai nutritu!

Ci éta Dieulu tare, fiinti'a nefinita,
Cu atate lacrimi triste, cu atatu plansu multiumitu;

A intonatu: destulu é! Acestu poporu merita
O sórte mai fericé, unu tempu mai stralucitu!

Cuventulu resunase! si-alu gintei mele sóre
In mant'a sa de auru pe ceriu a aparutu;
Sub aripe de vulturu potinte, scutitóre
Traiesce — epoca noua acestu poporu cadiutu.

Si tenerulu Cesare cu nobil'a 'ndemnare,
De-a sterge nesciinti'a, in care-a orbecatu,
Si face institute, i dede dreptu egale,
Ilu dechiará de populu maturu, si desceptatu!

Ardealu! cu siru de munti adi la tine acum tientesce
Privirea de sperantia a 'ntregului poporu;
Aréta dar' la lume, ca sinulu teu nutresce
Fii demni de unu lucinte, de-unu dulce vinitoriu.

Voi ardeleni acuma pasiti cu toti 'nainte!
Pasiti intru-o unire, su spiretu definitu;
Mustrandu, ca peptulu vostru de-unu doru numai se-
aprinde:
Se fia mai fericé poporulu patimitu!

Astfelu a vóstre nume in dulce suvenire,
Eternu voru se traiésca pe acestu strabunu pa-
mentu;

Si, oh! ce mundru éste si-atunci a vietuire,
Candu corpulu se peface cenusie in mormentu!
Viena.

Iustinu Popescu. (Pappfi.)

BIBLIOGRAFIA.

Mitologi'a seau cunoscinti'a despre di-
eitatele celoru vechi,
mai alesu ale Eliniloru; Romaniloru si Egipteniloru.

Pre lunga numerósele dovedi de origine romana
a poporului ce locuesce pamentulu vechiei Dacie,
legendele sale cele incantatórie si pretiósse precumu
si tóte remasitiile mitologice sunt de mare insemna-
tate, ca-ce adeverescu carapterulu antieu romanu, ca-
rele restorna tóte secele pretensiuni ale acelora ce
se incérca a intunecá natiunalitatea Romaniloru-

Poporulu romanu in snuplicitatea s'a s'a despartitu
de legendele pastrate din vechime, nece de mitologi'a
cea filosofica a strabuniloru sei. Nece barbari'a vé-
curiloru trecute nece nesuinti'a cuceritoriloru nu i

lea potutu sterge dein anema, n'a potutu sa le incurce, sa le incuscredie cu cele moderne, si nice crescinismulu n'a fostu in stare se desradacineze reminiscinti'a ce a pestratu romanulu pentru dieii mitologiei romane. Indesiertu au staruitu multi sub diverse pretesturi se stérgea dein imaginea cea via a romanului tieranu aducerea aminte de Jone, Mercuriu, Vinere, si de alti diei antichi, cari 'si au adoratori si adoratorie mai alesu in casele romanasiloru si ale romanceloru, si pomeninti'a de dieii cei vechi nu o poti desradacina cu usiurate, si credu ea nice e de lipsa a o sterpi candu aceea nu e stricaciósa.

Asia dara mitologi'a vechiloru si mai vertosu cea a strabuniloru nostri, carea inse e incopeéta cu cea a mai multoru popóra, are pentru noi mai multu interesu decatu pentru ori si care poporu europénu, fiindu ca noi posedemu una multime insemnata de remasitie dein trans'a. Este de santa detoria intr'a deveru a cautá acele remasitie si a le feri de noeanulu tempuriloru si alu uitarei.

Cugetu asiá dara a implini ce-va din acésta datorie prein prelucrarea mitologiei popóraloru antice, care prelucrare e destinata a respandi intre poporulu nostru cunoscintiele mitologice spre a vedé unde e funtan'a celoru ce se afla la noi si asi esplica una multime de datine intemeéte pre credenti'a strabuniloru.

Ce se atinge de folosulu mitologiei pentru artisti si poeti si pentru totu natulu carele voiesce se intielóga opurile acestora, afu de prisosu a vorbi pentru astadata, cace latirea opurilor mitologice la natiunile cele mai culte adeverescu destulu folosulu ei.

Nutrescu deci speranti'a, ca voui fi spriginitu in acesta intreprindere de spiritulu natiunalu, ce'lu vedemu desvoltanduse pe di ce merge si de zelulu pentru naintamentu. Cu atatu mai vertosu sum tare in sperantiami, cu catu e pré cunoscutu, ca noi in imperiulu austriacu nu tocmai avemu autori de profesione, ci cauta sa multiamimu cerului, candu se ívesce cate unulu, carele scrie d'in amore natiunala. De aceea e de mare necesitate incuragiarea inceptoriloru.

Oplu anuntiatu va esi in doue séu trei fasció-

re, deintre care cea deantatu costa 70 de cruceri valuta austriaca si pretiulu celoru urmetórie va fi amasuratu numerului abonatiloru catu se póte de moderatu.

Rabatu se da dela 10 esemplarie unulu. Bani de prenumeratiune pentru antani'a fascióra carea va esi in septaman'a Pasciloru, sunt a se tramite prein epistole francate pana la 1-iu Februariu 1861 la „Tipografi'a lui Förk si Compenia“ in Timisióra.

Spre inlesnirea onoratoriloru prenumeratori urmeaza aici una lista cu adres'a tiparita.

OO. DD. caroru li se impartasiesce acestu auntuu, suntu rogati a 'lu face si mai departe cunoscutu.

Timisióra in 1-iu Ianuariu 1861.

Teodoru Rosiu.

Fondulu Gazetei Transilvaniei.

Contribuiri la sporirea fondulu de nou creatu in favóra Gazetei natiunale dein Brasiovu.

1. R-mulu D. Basiliu Ratiu, prepositu capitulariu	fl. cr.v.a.
	10 —
2. R-mulu D. Constantinu Alutanu, canonicu	10 —
3. R-mulu D. Stefanu Boeriu, canonicu	10 —
4. R-mulu D. Teodoru Sereni, canonicu	10 —
5. R-mulu D. Constantinu Papfalvi, canonicu	10 —
6. R-mulu D. Nicolau Maniu, protopopu	5 —
7. R-mulu D. Toma Ieronimu Albani, superioru Monasterii	1 —
8. D. Ladisfau Popu, c. r. magistru de posta	10 —
9. D. Georgiu Popa, inspectoriu mitropolitano	5 —
10. D. Maria Popa, nascuta Neagoe	1 50
11. D. Emili'a Albini, nascuta Neagoe	1 50
12. Artemiu Lupanu, oficialu metropolitanu	6 —
13. Basiliu Puianu, c. r. cancelistu	5 —
14. Nicolae Moldoveanu, c. r. cancelistu	2 —
15. Teodoru Deacu, vice-rectoriu	1 —
16. Franciscu M, Giulanu, profesoriu	1 —

(Va urmá)

Redactoru respundietoru
Iacobu Muresianu.

Editiunea: in tipografi'a lui
Ioanne Gött.